
Stjepan Čovo

ISPOVIJED U ŽIVOTU DANAŠNJEG KATOLIKA

313

Služba Božja 3 | 07.

UVOD

Dva svetačka lika naših dana bili su poznati ispovjednici: sv. Leopold Bogdan Mandić i sv. Pijo iz Pietralcine. Oni su mnoge sate svoga svakodnevnoga svećeničkog života provodili u ispovjedaonici. Posebno nam je drag naše gore list sv. Leopold. Cijela nas njegova svetačka pojava i odlike privlače, ali ipak u ovom času najviše njegova neumorna ispovjednička praksa, koja nas je potakla da sakrament ispovijedi pogledamo kao potrebu i znak divne Božje ljubavi i milosti.

Za vrijeme velikih svetkovina ili posebnih liturgijskih vremena velike povorke hodočasnika i pokornika dolaze u naše župe i svetišta. Taj pokornički narod traži duhovnu okrepu u sakramentu Božje ljubavi i milosrđa, svjestan svojih grijeha, u želji da počne novi, obnovljeni život u milosti Božjoj. Gledajući prizore tih skrušenih i pokorničkih lica koja kleče i ispovijedaju se, pitali smo se što sakrament sv. ispovijedi znači današnjem kršćaninu i zašto mu mnogi pristupaju?

1. ZAŠTO SE TREBA ISPOVIJEDATI?

Danas se Crkvi i njezinim službenicima postavljaju mnoga pitanja, ali svakako nije rijedak slučaj da čujemo i ovo: zašto se danas treba ispovijedati? To se pitanje može ponavljati u raznim oblicima: ako se treba ispovijedati, zašto treba poći jednom svećeniku da mu kažemo svoje grijeha a ne ispovijedati se direktno Bogu koji poznaje i shvaća bolje naše slabosti i

najskrovitije tajne, “proniče bubrege” (Mud 1,6) od bilo kojeg ljudskog sugovornika? Možemo čuti još i radikalnije pitanje: zašto govoriti o sebi drugima, posebno o onim činjenicama radi kojih se stidimo samih sebe, a taj kojemu se obraćamo jest grješan kao što smo i mi sami i može me vrednovati u potpuno drukčijem svjetlu nego što ja sebe sudim, ili me može čak ne shvatiti niti ispravno razumjeti? Što on zna o tome što ja smatram grijehom? Netko može k tomu dodati: je li uopće postoji grijeh ili je grijeh iznašaće svećenika da nas zastrašuju i da nas drže dobrima?

Na ovo zadnje pitanje moramo odmah odgovoriti i ne trebamo se bojati da lažemo: grijeh postoji i on nije samo zlo nego grijeh čini zlo. Dovoljno je pogledati svakidašnje ljudske događaje koji rađaju nasilje, ratove, nepravde, ugnjetavanje, sebeljublje, zavisti, osvete itd. Svjesni smo koliko nam tamnih životnih strana dolazi svaki dan iz crne kronike novina, radija, televizije i drugih sredstava društvenog priopćavanja. Tko vjeruje u ljubav Božju, shvaća koliko je grijeh prisutan u svakom čovjeku i pokazuje se kao nezahvalnost, nehaj i odbacivanje te ljubavi. Posljedice toga nisu samo kod onoga tko odbacuje ljubav nego kod cijeloga društva, jer se na temelju takvog postupka rađaju “grješne strukture”. Pogledajmo društvene nepravde: nejednakost između bogatih i siromašnih zemalja, sablazan gladi, iskorištavanja drugih itd. Iz toga je jasno koliko je velika tragedija grijeh i koliki je gubitak osjećaja grijeha veliko zlo.

2. POMIRENJE S BOGOM I LJUDIMA

Koliko god gledamo ljudsko stanje i njegove negativnosti, ipak ne možemo kazati da je svijet zao, iako u njemu ima mnogo zla, i da nema koristi činiti dobro. Uvjereni smo ipak da dobro postoji i da je ono mnogo veće od zla, da je život lijep i da se zaista isplati ispravno živjeti iz ljubavi i s ljubavlju. To zaključujemo i tako mislimo jer nas na to potiče iskustvo Božjega milosrđa koje sami doživljavamo i koje vidimo da se zrcali kod tolikih poniznih osoba. To iskustvo doživljava i svećenik kada kao službenik Crkve dijeli sakrament ispovijedi a još više kada i sam pristupa ispovijedi. Kod pokornika se rađa radost jer ga Bog ljubi na nov način svaki put kada njegovo oprostjenje doseže njegovu dušu preko svećenika u Kristovo ime (*in persona Christi*). Tu radost često gledamo na licu pokornika, pomirenih s Bogom. To nije samo osjećaj opuštenosti ili praznjenja nutrine, niti je psihološki

odušak niti utješni susret ili barem to nije u prvom redu, nego mir koji dobro osjećamo u svojoj nutrini, jer smo dirnuti u srce ljubavlju koja ozdravlja, koja dolazi odozgo i preobražava nas.

Ispovijed nije psihoanalitički proces ili kauč, niti samo korisna terapija koja čovjeka prisiljava da pročisti svoje pamćenje. Ispovijed je sakrament koji grješniku daje oprostjenje grijeha uz uvjet da prizna grijeh i odluči da će se popraviti. Na ispovijed se spremamo sabranošću, molitvom, priznanjem i očitovanjem vlastitih grijeha i slabosti koje smo svjesno počinili. Zato u ispovijedi treba vladati pravilo da ispovijed treba tražiti uvjerljivo, primati zahvalno i davati velikodušno jer je oprostjenje izvor dragocjenog mira.

Ako reknemo da se svi ljudi trebaju pomiriti s Bogom, onda kažemo da su svi ljudi u većoj ili manjoj napetosti s Njim. Sveto pismo svjedoči o tome kako je u početku Bog bio blizak čovjeku, s njim uspostavio savez i prijateljstvo. Međutim, čovjek je razvrgao taj savez i prijateljstvo i teško uvrijedio svoga Stvoritelja. Izrael je postao kao nevjerna zaručnica. Izdao je ljubav koju zaručnica treba sačuvati za svoga zaručnika.

Kad je Krist opraštao grijeha, to je sablažnjavalo Židove (usp. Mk 2,10; 2,5). On je to mogao činiti jer je Jaganjac Božji koji oduzima grijeha svijeta. Još više: snagom svoga božanstva daje moć da njegovi učenici otpuštaju grijeha u njegovo ime (usp. Iv 20,21-23). To lijepo izriče Katekizam Katoličke crkve: "Krist je htio da svekolika njegova Crkva, u molitvi, životu i u djelovanju, bude znak i oruđe opraštanja i pomirenja što nam ga je on pribavio cijenom svoje krvi. Ipak je vršenje vlasti odrješivanja povjerio apostolskoj službi. Njoj je povjerena 'služba pomirenja' (2 Kor 5,18). Apostol je poslan 'u ime Kristovo', a 'sam Bog' po njemu potiče i proklinje: 'Dajte, pomirite se s Bogom!' (2 Kor 5,20)" (KKC 1442).

Pavlov poziv pomirenja "s Bogom!" (2 Kor 5,20) jest poziv i nama na obraćenje. Izražavamo ga služeći se dvama različitim pristupima koje pokazuju potrebu milosrđa Božjega za kojim čeznemo. Riječima: „Oče sagriješih Bogu i tebi. Nisam više dostojan da se zovem tvojim sinom” (Lk 15,21) istinski priznajemo vlastite prijestupe. Prije nego tražimo oprostjenje u duši se događa unutarnji nemir u kojemu milost djeluje, a s druge strane grijeh i svijet odvrćaju nas od ispovijedi i stvaraju u nama osjećaj stida.

Tri su stvari potrebne da se dobro ispovjedimo: ispit savjesti, kajanje za grijeha i odluka da se nećemo na grijeh povratiti.

Poslije buđenja savjesti i odčitavanja vlastite grješnosti, duša, dirnuta božanskim milosrđem, odlučuje kako će promijeniti život, živjeti po Božjim i naravnim zakonima. Nema sumnje da je kajanje a ne samo žalost ključ obraćenja. I Juda se žalostio zbog počinjenog čina izdaje, ali mu je nedostajalo kajanje i obraćenje koje je doživio Petar koji je gorko plakao radi trostrukog zatajenja svoga Učitelja (usp. Mt 26,69-74; Mk 14,66-71; Lk 22,54-60; Iv 18,12-18.25-27). Poslije je tri puta ponovio svoju ljubav i vjernost Isusu (Iv 21,15 sl.). Sveto pismo lijepo izražava u Davidovu plaču, u kajanju grešnice, Petrovu kajanju i priznaju kao i u potpunom pouzdanju pravednog razbojnika.

316

Ispovijed je potrebna kako bismo započeli novi život. Ona postavlja pečat obraćenja i dovodi nas do duhovnog uskrsnuća dobivanjem otpuštenja grijeha i daje nam posvetnu milost koja se ne može ničim mjeriti, jer je poklon Krista, liječnika naše duše.

Ispovijed grijeha mora se obaviti na ljudski način bez skrupula ali i bez lakoumnosti. Bog jedini točno poznaje stanje svake duše. Mi to trebamo očitovati ispovjedniku koliko je to ljudski moguće a da sami sebe ne mučimo. U tom je pogledu Crkva dala smjernice koje pomažu pravu ispovijed grijeha. "Priznanje grijeha svećeniku bitni je dio sakramenta pokore: 'Pokornici moraju u ispovijedi nabrojiti sve smrtne grijeha kojih su svjesni nakon što su se pomno ispitali, čak i ako je riječ o najtajnijim grijesima i počinjenim samo protiv dviju zadnjih od Deset Božjih zapovijedi, jer ponekad ti grijesi teže ranjavaju dušu te su opasniji od onih koji se čine javno'"(KKC 1456).

Odatle jasno proizlazi da smrtne grijeha treba sve ispovjediti, tj. grijeha kojih smo svjesni da su smrtni, poslije pozornog ispita savjesti. Ako sumnjamo jesu li grijesi smrtni ili nisu nismo ih dužni ispovjediti, ali da odbacimo samoprijevaru i površnost, prikladno je tražiti savjet ispovjednika. Potrebno je iz srca iskupati grijeh koji se u njemu može začeti a da se na vani nije ni ostvario ili pokazao jer su te misli smrtonosni otrov koji treba odbaciti da srce može ozdraviti. To lijepo izražava KKC: "Kad Kristovi vjernici nastoje ispovjediti sve grijeha kojih se sjećaju, sve ih bez sumnje predočuju božanskom milosrđu da im ih oprosti. Naprotiv, koji rade drugačije te svjesno zataje neki grijeh, ne predlažu božanskoj dobroti ništa što bi im mogla po svećeniku oprostiti. Jer 'ako se bolesnik stidi otkriti liječniku ranu, ovaj ne može liječiti što ne poznaje'" (KKC 1456).

3. SVEĆENIK – POSREDNIK BOŽJEGA PRAŠTANJA

Već smo se prije pitali: zašto treba ispovijedati svećeniku vlastite grijeha a ne može se to činiti samome Bogu? Bogu se zaista uvijek obraćamo kad ispovijedamo svoje grijeha. Zašto je to ipak potrebno učiniti pred svećenikom?

To je zato jer Boga shvaćamo preko vanjskog, vidljivog svijeta, čovjeka, kad je Bog izabrao da njegov Sin uzme naše ljudsko tijelo te je Bog time htio pokazati da nas želi susresti izravno preko vidljivih znakova i riječi koje su svojstvene našoj ljudskoj uvjetovanosti. Kao što je on izišao iz sebe radi ljubavi prema nama i došao da nas „dotakne” svojim tijelom, tako smo i mi pozvani da iziđemo iz samih sebe radi ljubavi prema Njemu i da idemo ponizno i vjerno onomu tko nam može oprostiti u njegovo ime riječima i pokretom.

Samo odrješenje grijeha koje nam svećenik podjeljuje u sakramentu ispovijedi može saopćiti unutarnju sigurnost da nam je Otac koji je na nebesima zaista oprostio i da nas je prihvatio, jer je Krist povjerio službi Crkve vlast da veže i razrješuje, da isključuje i da pripušta u zajednicu saveza (usp. Mt 18,17). On, koji je uskrsnuo od mrtvih, dao je apostolima vlast praštanja: „Primate Duha Svetoga! Kojima oprostite grijeha, oprošteni su im; kojima zadržite, zadržani su im” (Iv 20,22). Prema tome ispovijediti se jednom svećeniku sasvim je drukčije nego to učiniti u tajnosti srca, koje je izloženo tolikim nesigurnostima i sumnjama koje ispunjaju život i povijest. Sami zaista nećemo nikada znati je li nas taknula milost Božja ili vlastita emocija, jesmo li mi sebi oprostili ili nam je Bog oprostio onako kako je On sam izabrao.

Kad pristupamo na ispovijed službeniku Crkve, tada smo sigurni da nas je odriješio onaj koga je Gospodin poslao kao službenika oproštenja te stječemo iskustvo slobode koju samo Bog daruje i shvaćamo zašto je ispovijed izvor mira. Sakramentom pokore Bog nam dariva svoje oproštenje koje se označava svećenikovim odrješenjem, koje daje u ime Božje riječima: “Ja te odriješujem od tvojih grijeha u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen”.

Time nas pomiruje sa sobom i u isto vrijeme s Crkvom, od koje smo se u svoje vrijeme udaljili a sada nas prima u svoje krilo. Svećenik nije ništa drugo nego sredstvo Isusa Krista i njega osobno predstavlja. Sve to ulazi u logiku utjelovljenja u kojemu je

Bog uzeo ljudsko lice poput našeg, da ga možemo sa sigurnošću vidjeti i dotaknuti. Katekizam Katoličke crkve nas uči: "Ispovijed (priznanje) grijeha, i sa čisto ljudskog gledišta, oslobađa nas i olakšava naše pomirenje s drugima. Tim priznanjem čovjek se sučeljava s grijesima zbog kojih se osjeća krivim; preuzima odgovornost za njih i na taj način se ponovno otvara Bogu i zajedništvu Crkve da sebi omogući novu budućnost." (KKC 1455). Riječ svećenika ispovjednika, koji predstavlja Isusa Krista, čini nas sigurnim da smo dobili oprostjenje i oslobađa od mnogostrukih oblika samoprijevara.

Djelo spasenja Bog je već izvršio, ali se ono nastavlja do konca svijeta. Apostoli "vrše službu pomirenja" (2 Kor 5,18). To je "poslanička služba u ime Krista", glasnika pomirenja (usp. 2 Kor 5,19). U svojoj se službi službenici evanđelja trude da po Pavlovu primjeru i oni budu graditelji mira (usp. 2 Kor 6,4-13). Iz toga što je Bog prvi i glavni začetnik pomirenja, ne slijedi da čovjek pri tom ostaje pasivan, on mora prihvatiti Božji dar. Božja akcija je djelotvorna samo za one koji doista hoće uz nju prionuti vjerom.

4. BOG MILOSRĐA I NAŠE SLABOSTI

Ispovijed je susret s Božjim praštanjem i milosrđem koje nam je poklonio Isus a koje nam je preneseno služenjem Crkve. U tom djelotvornom znaku milosti i susreta s milosrđem bez granica, daruje nam se lice Boga koji poznaje kao nitko drugi naše ljudske slabosti i postaje nam blizak svojom svestranom ljubavi. To potvrđuju mnogobrojni prizori iz Isusova života. Prisjetimo se Isusova susreta i postupka sa ženom Samarijankom (usp. Iv 4,1-42), ozdravljenja uzetoga (usp. Mt 9,2), oprostjenja ženi preljubnici, ali u želji da više ne griješi (usp. Iv 8,11) te suza nad smrću prijatelja Lazara (usp. Iv 11,44) itd. Potrebni smo te nježne Božje blizine i njegove neizmjerne samilosti koja se obilno pokazuje u čovjekovu životu.

Svijesni smo svojih grijeha i slabosti jer su one dio našega života. Dok god živimo uvijek možemo u njih upasti. Koliko možemo željeti činiti dobro, slabost nas trajno zaokuplja da upadnemo u napast. Pavao je jasno opisao to iskustvo: "Ja, naime, znam da nikakvo dobro ne stanuje u meni, to jest u mom tijelu. Zaista htjeti dobro jest u mojoj moći, ali nije učiniti ga, budući da ne

činim dobro koje hoću, nego činim zlo koje neću” (Rim 7,18 sl.). To nutarnje stanje nemoći i želje da se toga oslobodimo stvara sukob koji potiče na traženje pomoći za izbjavljenjem: “Tko će me izbaviti od ovoga smrtnoga tijela?” (Rim 7,24).

Na taj priziv odgovara posebno sakrament ispovijedi, koji nam dolazi u pomoć uvijek na nov način u našem grješnom stanju. On nas ozdravlja snagom božanske milosti i preobražava naše srce i naše vladanje koje dobiva novu snagu. Crkva, svjesna te djelotvorne snage ispovijedi ponovno i ponovno preporučuje ispovijed kao milost koja nam je potrebna tijekom cijelog našega života. Na tom putu Isus je zaista nebeski liječnik koji dolazi da primi teret naših grijeha i da nas prati, nastavlja svoje djelo ozdravljenja i spasenja. Vjernost traži novo zalaganje i prihvaćanje ljubavi koja se velikodušno poklanja svakomu koji iskreno traži Gospodina.

5. POSTAJE OPROŠTENJA

Budući da nam je Bog u svojoj dobroti želio pokloniti svoje milosrđe po Isusu Kristu, to milosrđe prati sve životne odsjeke. U tom procesu najprije dolazi slušanje evanđeoske poruke koja nas poziva na odgovor: “Ispunilo se vrijeme, blizu je kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!” (Mk 1,15). Preko tih riječi Duh Sveti djeluje u nama, daje nam slatkoću da pristanemo i vjerujemo Istini. Poučljivi toj riječi, odlučno joj odgovoramo te polazimo na put koji nas dovodi još većem daru, daru koji je tako dragocjen a to je pomirenje s Bogom.

Ako kažemo da smo se s nekim pomirili znači da smo odbacili prepreke koje su nas dovele do zategnutog stanja pa i samog neprijateljstva. U našem odnosu s Bogom grijesi su glavni uzrok našeg neprijateljstva s Njim. Zato se ne možemo djelotvorno pomiriti s Bogom ako se ne kajemo za svoje grijeha, jer se pomirenje s njim ne ostvaruje bez slobodna odgovora i kajanja, obraćenja i pokore kojima potvrđujemo da nam je zaista žao što smo se od Boga udaljili. Čovjek je po sebi nesposoban da se pomiri sa Stvoriteljem kojega je uvrijedio svojim grijehom. Tu je prvenstven i odlučan Božji čin, i “sve dolazi od Boga koji nas je po Kristu pomirio sa sobom” (2 Kor 5,18). On nas je ljubio i onda kad smo bili njegovi “neprijatelji” (Rim 5,10), i upravo je tada njegov Sin “umro za nas” (Rim 5, 8). Tajna našeg pomirenja

dopire do tajne križa (usp. Ef 2,16) i “velike ljubavi” kojom smo ljubljeni (usp. Ef 2,4).

Pomirenje uključuje potpunu obnovu onih kojima je ono dano i podudara se s opravdanjem (Rim 5,9 sl.) i posvećenjem (Kol 1,21 sl.). Prije pomirenja bili smo neprijatelji Božji, zbog našeg opakog ponašanja (Rim 1,30; 8,7), a sada se možemo “ponositi u Bogu” (Rim 5,11) koji nas hoće “izvesti preda se svete, neporočne i besprijeborne” (Kol 1,22); svi imamo “pristup k Ocu u jednome Duhu” (Ef 2,18).

Plod pomirenja jest život milosti koji smo prvi put primili na krštenju, a kasnije ponovno primali ili povećavali u sakramentu ispovijedi. Tako kršćanin grešnik postaje obraćenik i pomirenik s Bogom i Crkvom, koji traži pomirenje, koje dolazi obraćenjem srca. “Sad je vrijeme, sad je dan spasenja!” (2 Kor 6,2).

Obraćenje na djelu pokazuje vidljive znakove i čine pokore koje grešnik poduzima kao zadovoljštinu za počinjene grijehe. To je znak iskrenog čovjekova kajanja i želje da se povrati Bogu. U procesu kajanja i obraćenja sudjeluje cijeli čovjek. Tu dolazi do izražaja temeljni izbor ili opcija da želimo biti Božji i u tom smislu usmjeravamo cijelo svoje biće prema Njemu i prema svim ljudima učvršćujemo nove odnose te usmjerujemo i pravilan odnos prema stvarima.

6. OBRAĆENJE – POVRATAK BOGU

Obraćenje je zahtjevan proces. Ono nije bilo nikada lako, jer je čovjek uvijek sklon na zlo. Obraćenje u Isusovu propovijedanju ide za tim da se zlo, grijeh iščupa, iskorijeni iz srca, nutrine te pokaže život milosti i ljubavi koji pobjeđuje moć zla. Obraćenje ipak ne zahvaća samo jedan vid ili isječak ljudskog života, nego je neprekidno nastojanje i produbljenje cijeloga čovjekova života da se sve više i više obraća od egocentričnog usmjerenja na vlastiti “ja” i da se preda drugom bilo pojedincu bilo zajednici a kao vrhunac tog predanja Bogu.

Ako je Stari zavjet shvaćao obraćenje kao promjenu od pogrešnog puta i nastojanje oko opsluživanja zakona, Novi zavjet obraćenje (metanoia) shvaća u potpunoj promjeni mišljenja i djelovanja, potpunoj obnovi vlastitoga bitka. Za Ivana je obraćenje značilo krštenje pokore da se izbjegne srdžba Božja (Mk 1,4), za Isusa obraćenje je potrebno da uniđemo u kraljevstvo (Mk 1,14-15). Ako se prepustimo Bogu i dozvolimo da nas on preobrazi i

prijateljski obujmi, možemo se nadati spasenju. “Ako ponovno ne postanete kao mala djeca, sigurno nećete ući u kraljevstvo nebesko”(Mt 18,3).

Obraćanja nema ako se čovjek ne oslobodi grijeha (usp. Lk 24,47; Dj 3,19), čime ulazimo u sasvim novi život. Sv. Pavao to naziva biti jedan u Isusu Kristu (usp. Gal 3,20), “živimo Gospodinu, umiremo Gospodinu” (Rim 14,8), postajemo “novo stvorenje” (Gal 6,15), “novi čovjek” (usp. Ef 4,24), “novo stvorenje u Kristu” (2 Kor 3,17). To je prolaz iz tame na svjetlost, od smrti na život, od mržnje na ljubav, od laži na istinu. Poticaj na obraćenje ne smije biti strah od kazne koliko općaranost života u trojstvenoj ljubavi Božjoj. Isus poziva na obraćenje ne samo carinike i grješnike, koji se nalaze na rubu spasenja nego i farizeje i bogataše, opslužitelje zakona. Svaki čovjek, bio dobar ili zao, treba obraćenja za kraljevstvo Božje.

Početak evanđeoskog propovijedanja jest poziv na obraćenje: “Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest” (Mk 1,15). Da bismo dobro proživljavali kršćanstvo, potrebna nam je stalna obnova, stalni popravak, neprekidnog obraćenja. Svaki dan ispitujemo savjest; ako to činimo dobro, morali bismo uvijek naći nešto što je bolje, a kad polazimo na ispovijed kao na posebno mjesto osobne obnove, iskreno priznajemo da smo grešnici, kajemo se za svoje grijehе te u odlučnom obećanju donosimo odluku da se nećemo povratiti na grijeh.

U svakom pravom obraćenju susrećemo se s Bogom-Ljubavi koji nam oprašta i briše naše grijehе i nastanjuje se u našim skrušenim srcima. Obračenik duboko i živo doživljava tajnu Božjeg milosrđa koje mu velikodušno prašta i ispunja ga svojim prijateljstvom. Upravo ta milosrdna ljubav prašta raskajanom srcu. Dok Bog pomiruje grešnika sa samim sobom, otkriva mu svoje očinsko i divno lice. Tada nam se grijeh pokazuje u svoj svojoj dimenziji odvratnosti i nedostatka ljubavi, jer jasno upoznajemo ne samo grijeh nego i druge slabosti posebno mlakost, koje nam zamračuju vez prijateljstva s Bogom i puninu pomirenja s Njim.

7. DOŽIVLJAJ BOŽJE LJUBAVI

Izraz ispovijed redovito se odnosi na čin ispovijedanja svojih grijehа pred svećenikom, ali ujedno priziva u pamet i trostruku ispovijest da u punini živimo slavlje pomirenja: *ispovijest hvale*

kojim se sjećamo božanske ljubavi koja nas prethodi i prati, priznajemo njezine znakove u vlastitom životu i tako shvaćamo bolje težinu vlastitih grijeha; *ispoviješću grijeha* prikazujemo Ocu naše ponizno i pokajano srce priznajući vlastite grijeh; *ispoviješću vjere* otvaramo se oproštenju koje oslobađa i spašava a pokretom i riječima izražavamo dar koji smo primili, priznajemo divna djela Božjega milosrđa u svojem životu. Time naša ispovijed nije jednostavno pobrojavanje grijeha nego pitanje: “Što bih želio da nisam učinio ili propustio od zadnje ispovijedi u svojem životu, što me je udaljavalo od Boga i tim opteretilo moju dušu?”

322

Činom *ispovijesti vjere* Bogu govorimo: “Gospodine, znam da sam ranjiv, da sam slab, da mogu uvijek pasti, ali ti u svom milosrđu ozdravi moju ranjivost, čuvaj moju slabost, daj da uvidim odluke koje trebam obdržavati, da pokažem svoju dobru volju kako da ti se svidim. Gospodine, znam da ono što sam učinio nije samo na moju štetu, nego je na štetu moje braće, osoba koje sam uvrijedio, iskoristio, a navlastito je uvreda tebi, Oče, koji si me ljubio i pozvao k sebi”.

U sakramentu se ispovijedi događa pravo uskrsno iskustvo: dobivamo sposobnost da otvorimo oči i shvatimo da se ne radi o popustu nego o činu kojim Gospodin u nama stvara novo stvorenje kao što je to učinio na dan našega krštenja.

8. RADOST SUSRETA S OCEM

U povijesti Crkve pokora se obavljala u različitim zajedničkim i pojedinačnim oblicima a svi su zadržavali temeljnu strukturu osobnog susreta između pokajanog grešnika i Boga živoga preko službenika Crkve kako biskupa a najčešće svećenika. Riječi odrješenja, koje je izricao čovjek grješnik, koji je izabran i posvećen za službenika, jesu Kristove riječi kojima prihvaća pokajanog grješnika i pomiruje ga s Ocem i darom Duha Svetoga obnavlja ga kao živoga člana Crkve.

Grješnik pomiren s Bogom biva prihvaćen u živo zajedništvo Trojstva i prima novi život milosti i ljubavi koju jedino Bog može izliti u čovjekovo srce. Sakrament oproštenja obnavlja naš odnos s Ocem, Sinom i Duhom Svetim u čije nam se ime podjeljuje odrješenje grijeha. Parabola o Ocu i dvama sinovima dobiva svoj vrhunac u slavlju što se razmetni sin vratio u očevu kuću a otac sprema svečani stol kojemu se pristupa u novom odijelu, s

prstenom i obućom na nogama (usp. Lk 15,22 sl.). To su slike koje izražavaju radost i ljepotu dara koji nam je dan i koji smo primili. Zaista, prisposodba ističe očeve riječi koje tumače slavlje “jer mi ovaj sin bijaše mrtav i oživje, bijaše izgubljen i nađe se. I počnu se veseliti” (Lk 15,24).

Ako sakrament ispovijedi gledamo u odnosu na Boga, onda ga možemo gledati kao “povratak u kuću” Očevu. Najdublji i najsadržajniji smisao riječi *metanoia* jest obraćenje, promjena života i mentaliteta u čovjeku te njegovih životnih stavova. Grešnik svjestan vlastitih grijeha doživljava svoje stanje kao izgnanstvo u kojemu je daleko od domovine ljubavi, zapaža nemir i životni nesklad, bol. Shvaća da je grijeh raskid saveza s Gospodinom i odbacivanje njegove ljubavi, jer je grijehom iskorijenjen iz svoga redovitog staništa, a to je očevo srce. Tada se grešnik prisjeća očeve kuće a otac stalno očekuje njegov povratak. Bez te uspomene na ljubav ne možemo nikada imati pouzdanje i potrebnu nadu da odlučimo povratiti se Bogu. To će učiniti onaj tko je svjestan da nije dostojan zvati se “sinom”, odlučit će vratiti se ocu i pokucati na vrata očeve kuće. Iznenadujemo se njegovim postupkom. Otac gleda s prozora i ispituje obzor jer čeka već dugo na sinovljev povratak! Kako je lijepo misliti da taj odmetnuti sin može biti svatko od nas i da ga otac prima i veseli se njegovu povratku!

Bog poziva svakog čovjeka, stoji na njegovim vratima srca i kuca (usp. Otkr 3,19). On je milosrdni otac koji oprašta nanesene uvrede i čezne za povratkom “izgubljenog sina” (Lk 15,11-32) da sin prispije u puninu njegova prijateljstva. Činjenica je da granica između dobra i zla ne prolazi samo između različitih naroda i skupina ljudi, ona prolazi kroz srce svakoga od nas. U nama postoji dobro pokraj zla, pšenica pokraj kukolja, krepost pokraj slabosti, sebičnost pokraj velikodušnosti.

9. ISPOVIJED – OBNOVA KRŠTENJA

Tijekom stoljeća Crkva je odvajala od punog života zajedništva i sudjelovanja u euharistiji pale krštenike, služila se vlašću vezivanja i odrješivanja, otpuštanja i zadržavanja grijeha (usp. Iv 20,22-23). Pozivala je i prihvaćala vjernike koji su nakon prve kupelji krsta upali u grijeh obnove, da se u Božjoj milosti i pomire s Bogom. Jedini put k Ocu jest Krist koji je vidljivo prisutan i

koji djeluje djelotvorno preko služenja Crkve, svoga sakramenta. Zadaća je Crkve da stalno naviješta Božje milosrđe, potiče i unapređuje obraćenje, dijeli obraćenje u ime Krista, da bude majka svima da svi “mogu imati Boga za Oca” (sv. Ciprijan).

Crkva to poslanje vrši i dokrajčuje slavljenjem i dijeljenjem sakramenta. Prvo pravo sakramentalno pomirenje jest u vjeri i krštenju, koje je znak ucijepljenja u Crkvu, znak radikalnog obraćenja, novog stvorenja, kojim postajemo dionici smrti i uskrsnuća Gospodnjega. Kako smo grješni “Bog bogat milosrđem” (Ef 2,4) pripremio nam je poslije krštenja lijek sakramenta ispovijedi da se obnovimo i povratimo njegovoj ljubavi.

324

Bez sumnje su sakramenti krštenja i Euharistije najvažniji među svim sakramentima: krštenje je osnova svih sakramenata a Euharistija vrhunac cijele sakramentalne teologije. Po ovim dvama sakramentima u kršćaninu se snažnije ostvaruje otajstvo pomirenja s Bogom u Isusu Kristu. Krštenje je prvo sakramentalno obraćenje i posvećenje temeljnog pomirenja kršćanina s Bogom. Euharistija donosi plod u nutarnjem zajedništvu u Isusu Kristu koji se sjedinjuje s onim koji prima Euharistiju. Između početnog i osnovnog pomirenja kršćanina s Bogom u Isusu Kristu u sakramentu krštenja i vrhunca u Euharistiji nalazi se sakrament pokore koji je potreban učvršćenju početnog pomirenja kršćanina svaki put kad je smrtni grijeh uništio u duši plod krštenja. Tada je ispovijed nužna da kršćanin opet postane dostojan primanja Euharistije u kojoj pomirenje s Bogom u Isusu Kristu dostiže svoj vrhunac. U životu smo izloženi grijesima kojima narušavamo prijateljstvo s Bogom, pa nam je sakrament pokore, iako nije u sebi ni najtemeljniji ni najsavršeniji među sakramentima, ali je često najpotrebniji. Crkva zato poklanja veliku brigu da vjernici upoznaju veliku tajnu pomirenja s Bogom koja se daje ovim sakramentom. Zato se sakrament ispovijedi smješta između krštenja i Euharistije, kao znak i pokazatelj čvrste volje da netko ozbiljno proživljava svoj povratak Bogu i da traži obnovu krsnog pomirenja s Njim.

ZAKLJUČAK

U ispovijedi gledamo svoju tamnu stranu ali u njoj ne želimo ostate nego o njoj govoriti, tražiti grijeh i njegovu težinu, ispitati vlastitu savjest, djelotvorno priznati da sami sebi ne možemo

oprostiti, nego se staviti u milosrđe Božje da on opere naše grijeha (usp. 1 Iv 4,10). Iako je ispovijed osobni čin, on je ipak društveni sakrament. Svaki put kad se grešnik obraća, razina milosti raste u cijeloj Crkvi i cijela Crkva postaje bolja. Grijeh je bio otrovan za mnoge, obraćenje dovodi mnoge do ozdravljenja. Ali radi činjenice društvenog pogleda sakramenta, možemo vjerovati da našim molitvama i sakramentom oproštenja naših grijeha, izgrađujemo cijelo Kristovo tijelo pa i srce onih koji su nas uvrijedili bilo da su još živi ili su već prešli u vječnost.

Crkva nas potiče da ispovijed smatramo ne nekim posebnim sudištem gdje je oproštenje sigurno ako postoji kajanje i priznanje grijeha, nego radije kao *izvor ozdravljenja* u kojemu nam se liječe rane zla i daje nam se milost duhovnog ozdravljenja. U tom pogledu Crkva nas poziva da ispovjedimo i male grijeha, iako za njih ispovijed nije nužno potrebna.

“Ispovijed svakodnevnih pogrešaka (lakih grijeha), premda nije nužno potrebna, Crkva je ipak živo preporučuje. Redovita ispovijed lakih grijeha pomaže nam da oblikujemo savjest, da se borimo protiv zlih sklonosti, da dopustimo Kristu da nas liječi te da napredujemo u životu Duha. Primajući češće po ovom sakramentu dar Očeva milosrđa, poticani smo da i sami budemo milosrdni poput njega” (KKC 1458). Ispovijedu se radikalno mijenjamo i odbacujemo grijeh te koračamo putovima spasenja koji nam donose veliki mir koji jedino Bog može darovati našem nemirnom srcu.